

# ГОЛОВНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

### ПІДМЕТ

## ПРИСУДОК

Головний член речення, що називає предмет або поняття і відповідає на питання хто? що?

### Наприклад:

*Троянди* **паморозь** *іскристо-сиза вкрила*.

Головний член речення, що називає дію або стан предмета й відповідає на питання що робить предмет? що з ним робиться? який він є? хто або що він є?

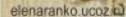
### Наприклад:

Троянди паморозь іскристо-сиза вкрила.



# Способи вираження підмета

	Способи вираження	Приклади
	іменник	<mark>Людина</mark> бореться за свої права.
	займенник	<u>Я</u> бачив дивний сон.
	інша частина мови в значенні іменника	Минуле в пам'яті живе. В нічну розвідку пішло <mark>четверо</mark> .
	інфінітив	<b>Любити</b> свій край - це для народу жити.
	словосполучення	Усі ми прагнемо миру. Серпень з вереснем схрестили довгі шпаги.
The second second	фразеологізм	<b>Б</b> <u>ити байдики</u> – улюблена справа ледарів.





# ПРОСТИЙ ПРИСУДОК

### виражається

дієсловом у дійсному, умовному або наказовому способі:

Сонце правди осяває і Дніпро, і кручі.

### складеною формою майбутнього часу:

Білі акації будуть цвісти в місячні ночі жагучі.

### фразеологізмом:

Я печу раків і стою на одному місці.

# СКЛАДЕНИЙ ПРИСУДОК СКЛАДЕНИЙ ІМЕННИЙ

утворюється з дієслівної зв'язки та іменної частини мови ( іменник, прикметник, дієприкметник, займенник, числівник)

У ролі дієслівної зв'язки можуть виступати слова: бути, стати, здаватися, робитися, залишатися, називатися, робитися та под.

Наприклад:

День був сонячний.

Осіння ніч короткою здається.

Повітря зробилося прозорим.

# СКЛАДЕНИЙ ПРИСУДОК СКЛАДЕНИЙ ДІЄСЛІВНИЙ

утворюється з допоміжного слова та інфінітива. У ролі допоміжних бувають:

- дієслова стати, перестати, почати, кінчити, могти, мусити, пробувати, намагатися, хотіти : Я хочу людям служити.
- прикметники радий, згоден, повинен, змушений, готовий, зобов'язаний: Я готовий відповідати за тебе.
- прислівники треба, можна, приємно, не в силі, не в змозі: *Треба жити чесно*.

# **ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ**

# додаток обставина означення відповідає на питання непрямих відмінків кого? чого? кому? чому? кого? що? ким? чим? на кому? на чому?



# ДОДАТОК

СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ	ПРИКЛАДИ
іменником	Я люблю <b>батьківщину</b> , <b>народ</b> .
займенником	<b>Нас</b> інші ждуть обірвані мости.
іншою частиною мови в значенні іменника	<b>Чужим</b> не розбагатієш.
інфінітивом	<b>Любить</b> людей мене навчила мати.

# ОБСТАВИНА

СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ	ПРИКЛАДИ
прислівником	Коні шалено мчали полем.
дієприслівником	<b>Осиротівши</b> , клени мріють про весняне листя.
дієприслівниковим зворотом	Діти вскочили у виноградник, випереджаючи матір.
іменником у непрямих відмінках	Синіли плавні за Дніпром.
інфінітивом	Осінь сіла в лісі відпочити.
порівняльним зворотом	Голос батька лунав з лісу, <b>наче з приймача.</b>

# Види обставин за значенням

СПОСОБУ ДІЇ	як? яким способом?
МІРИ Й СТУПЕНЯ	як? в якій мірі?
МІСЦЯ	де? куди? звідки?
ЧАСУ	коли? як довго?
ПРИЧИНИ	чому? з якої причини?
МЕТИ	для чого ? 3 якою метою?
УМОВИ	при якій умові?
допусту	незважаючи на що?

### ОЗНАЧЕННЯ

### УЗГОДЖЕНІ ВИРАЖАЮТЬСЯ

**НЕУЗГОДЖЕНІ** ВИРАЖАЮТЬСЯ

прикметником: З вітром

весняним сосна розмовляла.

іменником у непрямих відмінках: *Промінь* сонця

золотом розмальовує світанок.

дієприкметником: Розкований

народ розправив дужі крила.

займенниками його, її: Його

поради допомогли мені в житті.

дієприкметниковим зворотом:

Степ, **омитий росами**, виблискує на сонці.

прислівником: Каву по-східному

готують у піску.

займенником: Ми любимо свою

Вітчизну.

інфінітивом: Подали команду

рушати.

порядковим числівником: Ще

**треті** півні не співали, ніхто ніде не гомонів.

**словосполученням**: 3 будиночка виходить чоловік **у формі** 

залізничника.

### ПРИКЛАДКА

- різновид означення.

Вона називає ознаку предмета, дає йому нову назву і виражається іменником.

Прикладки бувають непоширені й поширені.

**Наприклад:** Надворі лютує зима- **лихоманка**. Повість **«Захар Беркут»** написав Іван Франко, **відомий письменник.** 

